

Sygn. akt VI ACa 970/17

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 sierpnia 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VI Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SA – Teresa Mróz

Sędzia SA – Marcin Łochowski (spr.)

Sędzia SO (del.) – Tomasz Pałdyna

Protokolant: – Katarzyna Mikiciuk

po rozpoznaniu w dniu 3 sierpnia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W.

przeciwko Prezesowi Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

o nałożenie kary pieniężnej

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie – Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów

z dnia 24 czerwca 2014 r., sygn. akt XVII AmA 37/13

1. oddala apelację;

2. zasądza od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 1.440 (tysiąc czterysta czterdzieści) zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego;

3. nakazuje pobrać od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w W. kwotę 1.000 (tysiąc) zł tytułem nieuiszczonej opłaty od skargi kasacyjnej, od której pozwany był zwolniony.

Sygn. akt VI ACa 970/17

UZASADNIENIE

Decyzją nr (...) z dnia 26 listopada 2012 r. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów nałożył na podstawie art. 50 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (t.j. Dz.U. z 2017 r., poz. 229 ze zm. – dalej, jako: „u.o.k.k.”) na (...) S.A. w W. karę pieniężną w kwocie 17.667 zł, będącej równowartością 4.000 euro, za nieudzielenie informacji żądanych w wezwaniu z dnia 18 lipca 2012 r.

Odwołanie od tej decyzji wniosło (...) S.A., domagając się uchylenia decyzji, ewentualnie jej zmiany przez odstąpienie od wymierzenia powodowi kary pieniężnej oraz zasądzenie kosztów postępowania.

Wyrokiem z dnia 24 czerwca 2014 r. Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów oddalił odwołanie i zasądził od powoda na rzecz pozwanego 360 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sąd Okręgowy ustalił, że Prezes UOKiK w dniu 18 lipca 2011 r. wszczął postępowanie administracyjne, które miało na celu:

- ustalenie, czy we wzorcach umów przedkładanych konsumentom do podpisu przez wybrane podmioty rynku finansowego oferujące produkty służące dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę, znajdują się zapisy mogące naruszać: a) przepisy u.o.k.k., co uzasadniałoby wszczęcie postępowania w sprawie stosowania praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów lub b) chronione prawem interesy konsumentów, co uzasadniałoby podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach – k.c. i k.p.c.;

- badanie rynków, na których oferowane są przez przedsiębiorców produkty służące dobrowolnemu, dodatkowemu oszczędzaniu na przyszłą emeryturę.

Pismem z 18 lipca 2011 r. Prezes UOKiK zawiadomił wybrane podmioty rynku finansowego, w tym powoda, o wszczęciu postępowania i jednocześnie wystąpił o przekazanie, na podstawie art. 50 ust. 1 i 2 u.o.k.k. informacji i dokumentów niezbędnych dla rozstrzygnięcia postępowania, w terminie 7 dni od daty wezwania. Powód otrzymał pismo w dniu 22 lipca 2011 r. Powodowa spółka nie odpowiedziała na wezwanie. W dniu 17 października 2011 r. Prezes UOKiK ponownie wezwał powoda do przekazania informacji i dokumentów wskazanych w piśmie z 16 lipca 2011 r., wzywając do przekazania wskazanych w nim informacji i dokumentów w terminie 7 dni od dnia otrzymania pisma z pouczeniem o sankcji. To pismo powód odebrał w dniu 25 października 2011 r.

W dniu 28 października 2011 r. powód odpowiedział, że żądany zakres informacji nie dotyczy spółki, wyjaśniając, iż w związku z wdrażanym od kilku miesięcy procesem obiegu korespondencji pojawił się błąd systemowy, skutkiem którego był brak odpowiedzi na pismo z 18 lipca 2011 r.

W dniu 9 grudnia 2011 r. wszczęte zostało postępowanie w sprawie nałożenia na powodową spółkę kary pieniężnej z tytułu nieudzielenia informacji.

Sąd Okręgowy wskazał, że powódka nie zastosowała się do obowiązku wynikającego z art. 50 ust. 1 i 2 u.o.k.k. Bez znaczenia jest przy tym wskazana przez powódkę przyczyna braku odpowiedzi, gdyż powód ponosi pełną odpowiedzialność za działania swojego personelu oraz za dyscyplinę i organizację pracy w swoim zakładzie.

Według Sądu pierwszej instancji, zakres żądanych przez Prezesa UOKiK informacji znajduje pełne oparcie w treści art. 48 u.o.k.k., skoro zaś powód prowadzi działalność towarzystwa emerytalnego, to już z tego faktu wynika możliwość żądania przez Prezesa UOKiK informacji dotyczących wszelkich oferowanych produktów, tak bieżących, jak i planowanych w przyszłości.

Sąd Okręgowy wskazał, że stosownie do treści art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. uzasadnione było nałożenie na powoda kary, a wysokość nałożonej kary spełnia przesłanki określone przepisami art. 111 u.o.k.k.

Apelację od tego wyroku wniosła powodowa spółka, zaskarżając wyrok w całości i podnosząc zarzuty naruszenia:

- art. 233 § 1 k.p.c. w zw. z art. 328 § 2 k.p.c. polegające na swobodnym i dowolnym dokonaniu oceny materiału zgromadzonego w sprawie oraz na wyprowadzeniu z tego materiału wniosków niewynikających z niego logicznie;

- art. 48 ust 1 u.o.k.k. przez jego błędną wykładnię polegającą na uznaniu, że możliwe jest udzielenie informacji o planach powoda dotyczących prowadzenia (...), podczas gdy badana gałąź gospodarki nie istniała;

- art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. w zw. z art. 111 u.o.k.k. przez uznanie, że zaistniały przesłanki do nałożenia na powoda kary pieniężnej, podczas gdy okoliczności te wskazują na brak podstaw do jej nałożenia.

Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku w całości i uwzględnienie odwołania, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz powódki kosztów postępowania za obie instancje.

Wyrokiem z dnia 21 sierpnia 2015 r. Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że uchylił zaskarżoną decyzję, obciążając pozwanego kosztami procesu za obie instancje.

W ocenie Sądu Apelacyjnego, Sąd Okręgowy dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny przyjął za własne. Nadto Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. i art. 328 § 2 k.p.c.

Sąd Apelacyjny uznał, iż istota sporu dotyczy przede wszystkim stwierdzenia, czy uzasadnione było nałożenie na powodową spółkę kary pieniężnej za nieudzielenie żądanych przez Prezesa UOKiK pismem z 18 lipca 2011 r. informacji.

Sąd Apelacyjny przyjął, iż w okolicznościach niniejszej sprawy istotne znaczenia ma fakt, iż żądane przez Prezesa UOKiK informacje zostały udzielone przed wszczęciem postępowania o nałożenie kary pieniężnej. Z uzasadnienia zaskarżonej decyzji wynika jednoznacznie, że zakres informacji udzielonych przez powodową spółkę pismem z 27 października 2011 r. był wystarczający, gdyż jak wskazano na stronie szóstej decyzji „w przypadku Spółki zakres wymaganych informacji ograniczał się jedynie do planów (...) wprowadzenia do oferty nowego rodzaju produktu w postaci (...)”. Mając na względzie przede wszystkim funkcję dyscyplinującą kary pieniężnej nakładanej za nieudzielenie żądanej przez Prezesa UOKiK informacji, Sąd Apelacyjny uznał, iż nałożenie wskazanej w art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. kary możliwe jest tylko w sytuacji, gdy przesłanki do jej nałożenia – brak żądanych informacji – istniały w dacie wszczęcia postępowania o nałożenie kary. Nie ma jednak podstaw do zastosowania tego przepisu i wszczynania postępowania o nałożenie kary w sytuacji, gdy żądane informacje zostały już udzielone, a nie są to informacje nieprawdziwe lub wprowadzające w błąd.

Na skutek skargi kasacyjnej pozwanego, Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 20 kwietnia 2017 r. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę Sądowi Apelacyjnemu w Warszawie do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy przyjął, że przepis art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. może stanowić podstawę do nałożenia na przedsiębiorcę kary pieniężnej za nieudzielenie informacji, których Prezes UOKiK zażądał na podstawie art. 50 ust. 1 i 2 u.o.k.k., także wówczas, „gdy przedsiębiorca uchybił obowiązkowi udzielenia informacji w zakreślonym terminie, jednakże udzielił ich jeszcze przed wszczęciem postępowania w sprawie nałożenia kary. Za taką wykładnią powołanego przepisu przemawiają dwa argumenty: po pierwsze – charakter kary pieniężnej jako rodzaju kary administracyjnej i po drugie – konieczność unikania dowolności w wykładni przepisów prawa dotyczących nakładania kar pieniężnych.”

Po ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Apelacyjny ustalił i zważył, co następuje:

Apelacja powoda jest bezzasadna.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu Okręgowego opisane w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku i przyjmuje je za własne. Stan faktyczny w zakresie istotnym dla rozstrzygnięcia nie jest zresztą sporny. Tym samym, zarzuty powoda wskazujące na naruszenie art. 233 § 1 k.p.c., które miało doprowadzić do dokonania błędnych ustaleń faktycznych, są całkowicie chybione. Również dokonana przez Sąd pierwszej instancji ocena prawna zasadności odwołania zasługuje na aprobatę.

Niezasadny jest zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. W ocenie Sądu Apelacyjnego, uzasadnienie zaskarżonego wyroku spełnia wymagania określone w tym przepisie, a konstrukcja uzasadnienia nie wyklucza dokonania kontroli instancyjnej kwestionowanego wyroku.

Bezsporne jest, że powód nie udzielił informacji na żądanie Prezesa UOKiK w terminie określonym w wezwaniu. Zgodnie z art. 50 ust. 1 u.o.k.k. przedsiębiorcy są obowiązani do przekazywania wszelkich koniecznych informacji i dokumentów na żądanie Prezesa Urzędu. Przepis ten może znaleźć zastosowanie w ramach każdego z postępowań prowadzonych przez Prezesa UOKiK (zob. art. 47 u.o.k.k.), w tym w ramach postępowania wyjaśniającego, mającego na celu badanie określonej gałęzi gospodarki (wyrok Sądu Najwyższego z 2 grudnia 2008 r., III SK 15/08). Postępowanie wyjaśniające nie toczy się przeciwko konkretnemu przedsiębiorcy i ma na celu przede wszystkim ustalenie, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowań, o których mowa w art. 48 ust. 2 u.o.k.k.

Według powoda, Prezes UOKiK nie był uprawniony do wszczęcia postępowania wyjaśniającego dotyczącego nieistniejącej gałęzi gospodarki, jaką w chwili skierowania żądania do powoda było (...). W ocenie Sądu Apelacyjnego, przedsiębiorca, do którego zostało skierowane żądanie udzielenia informacji na podstawie art. 50 ust. 1 u.o.k.k. nie jest uprawniony do kwestionowania podstaw wszczęcia postępowania wyjaśniającego prowadzonego przez Prezesa UOKiK. Specyfika postępowania prowadzonego w niniejszej sprawie, polegająca na dokonywaniu ustaleń, czy istnieją podstawy do wszczęcia postępowania w sprawie praktyk naruszających zbiorowe interesy konsumentów (art. 48 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k.) lub, czy miało miejsce naruszenie chronionych prawem interesów konsumentów, uzasadniające podjęcie działań określonych w odrębnych ustawach (art. 48 ust. 2 pkt 5 u.o.k.k.), a także na badaniu rynku (art. 48 ust. 2 pkt 3 u.o.k.k.) wyklucza kontrolę postanowienia Prezesa UOKiK o wszczęciu postępowania wyjaśniającego. Z tego też względu na postanowienie o wszczęciu postępowania wyjaśniającego nie przysługuje zażalenie. Nie musi ono zatem zawierać uzasadnienia faktycznego i prawnego (art. 124 § 2 k.p.a.). Kontrola zasadności wszczęcia postępowania wyjaśniającego musiałaby przecież w istocie sprowadzać się do badania okoliczności, które dopiero miałyby być ustalone w toku postępowania wyjaśniającego lub oceny, czy Prezes UOKiK prawidłowo zdefiniował rynek podlegający badaniu. Według Sądu Apelacyjnego, nie jest to możliwe, ani konieczne (odmiennie wyrok Sądu Apelacyjnego z dnia 8 czerwca 2006 r., VI ACa 1438/05).

Tym samym, każdy przedsiębiorca, do którego zostało skierowane żądanie, o którym mowa w art. 50 ust. 1 u.o.k.k. ma obowiązek udzielenia posiadanych przez siebie informacji. Zarzut naruszenia art. 48 ust. 1 u.o.k.k. jest wobec tego niezasadny.

Nietrafny jest też zarzut naruszenia art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. w zw. z art. 111 u.o.k.k. Stosownie do treści art. 106 ust. 2 pkt 2 u.o.k.k. Prezes UOKiK może również nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji, karę pieniężną w wysokości stanowiącej równowartość do 50.000.000 euro, jeżeli przedsiębiorca ten choćby nieumyślnie nie udzielił informacji żądanych przez Prezesa na podstawie art. 50 u.o.k.k. Fakt nieudzielenia żądanych informacji nie budzi wątpliwości. Kara w wysokości równowartości 4.000 euro jest czysto symboliczna. Sąd Apelacyjny podziela wywoływy Sądu pierwszej instancji oraz Prezesa UOKiK co do przesłanek rzutujących na wysokość nałożonej kary, nie ma więc konieczności ich powtarzania.

Dlatego też, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację powoda, jako bezzasadną.

Nadto, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 99 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. oraz § 12 ust. 1 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 3 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 490 ze zm.) (w zakresie postępowania apelacyjnego) i § 10 ust. 4 pkt 2 w zw. z § 14 ust. 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U. z 2015 r., poz. 1804 ze zm.) (w zakresie postępowania kasacyjnego) zasądził od (...) S.A. w W. na rzecz Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów kwotę 1.440 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego i kasacyjnego oraz w oparciu o art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r., poz. 623 ze zm.) w zw. z art. 98 § 1 k.p.c. nakazał pobrać od (...) S.A. w W. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w W. kwotę 1.000 zł tytułem opłaty od skargi kasacyjnej, od uiszczenia której pozwany był zwolniony.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny orzekł, jak w sentencji.